

ITMS kód Projektu: 26140230002

ITMS kód Projektu: 26120130002

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

PROFESIJNÝ A KARIÉROVÝ RAST
pkrmpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

Európska únia
Európsky sociálny fond

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

Prioritná os:	Prioritná os 2 – Ďalšie vzdelávanie ako nástroj rozvoja IŽ Prioritná os 4 – Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť BSK
Opatrenie:	2.1 Podpora ďalšieho vzdelávania 4.2 Zvyšovanie konkurencieschopnosti Bratislavského kraja prostredníctvom rozvoja terciárneho a ďalšieho vzdelávania
Prijímateľ:	Metodicko-pedagogické centrum
Názov projektu:	Profesijný a kariérový rast pedagogických zamestnancov
Kód ITMS projektu:	26140230002, 26120130002
Aktivita:	2.2 Tvorba a akreditácia programov kontinuálneho vzdelávania PZ a OZ

Program kontinuálneho vzdelávania

Rodovo citlivá výchova

PaedDr. Darina Výbohová, PhD.
Poverená zastupovaním generálnej riaditeľky
Metodicko-pedagogické centrum
Bratislava

Názov vzdelávacieho programu: **Rodovo citlivá výchova**

Zdôvodnenie vzdelávacieho programu:

V školskom zákone (Zákon č. 245/2008 o výchove a vzdelávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov), platnom od 1. 5. 2008 nachádzame hlavné princípy výchovy a vzdelávania, podľa ktorých je štátom zabezpečený rovnoprávny prístup k vzdelávaniu a výchove, zákaz diskriminácie a segregácie a zmieňuje sa v ňom aj rovnosť mužov a žien. Výchova a vzdelávanie sa uskutočňuje podľa štátnych výchovno-vzdelávacích programov, ktoré vymedzujú sedem prierezových tém, medzi nimi i multikultúrna výchova a bol vytvorený i priestor pre rodovú rovnosť. Bez odbornej spôsobilosti pedagogického zboru a dôsledného zapracovania tiež do školských výchovno-vzdelávacích programov však obe témy žiakov/žiačky ovplyvnia len povrchovo, bez žiaduceho porozumenia a vcítienia sa do problematiky.

Nový školský zákon rovnako dostatočne neodstránil pretrvávajúce rodové stereotypy v školských učebniciach, ktoré sú základom tradičných preferencií dievčat a chlapcov. Napriek viacerým pozitívnym legislatívnym úpravám je násilie páchané na ženách stále aktuálnym problémom spoločnosti. Na základe výskumov najmenej každá piata žena má skúsenosť s násilím, ktorému čelí v partnerských alebo iných rodinných zväzkoch.

Nový školský zákon teda v princípe položil základy na aplikovanie multikultúrnej i rodovej výchovy do výchovno-vzdelávacieho procesu, hrozí však riziko, že príprava školských vzdelávacích programov nebude v dostatočnej miere reflektovať rodový rozmer, resp. zameria sa na problém len povrchovo ako na „rovnosť medzi mužmi a ženami“. Rodovo citlivá pedagogika však zachytáva a obsahuje omnoho širšie spektrum problematiky – od rodových stereotypov, cez viacnásobnú diskrimináciu žien, mýtus krásy, až k asymetricky prerozdelenej moci v spoločnosti a diskrimináciu na trhu práce. Rovnako nevyhnutné je súčasne skúmať príčiny a sociálne dôsledky feminizácie vzdelania, školstva a povolání a odstraňovať potenciálne nerovnosti. V tejto súvislosti je relevantnou výzvou predovšetkým eliminácia rodových stereotypov a rodovej segregácie vo výchove a vzdelávaní, ktoré sú hlavnou bariérou pokroku v danej oblasti.

Preto je potrebné eliminovať pretrvávajúcu absenciu systematického vzdelávania v oblasti rodovej rovnosti nielen smerom k žiačkam a žiakom, ale aj smerom k pedagógom a pedagogičkám, riadiacim pracovníkom a pracovníčkam vo formálnom i neformálnom vzdelávaní a doručiť k nim potrebné kompetencie pre rodovú výchovu, pri ktorých zohľadňujeme aktuálne predpisy a strategické dokumenty prijaté vládou SR ako záväzné, t.j. Národnú stratégiu rodovej rovnosti na roky 2009-2013, Národný akčný plán rodovej rovnosti na roky 2009-2013, Národný akčný plán na prevenciu a elimináciu násillia páchaného na ženách na roky 2014 – 2019, či Dohovor o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien (CEDAW, schválený 1979, platný od 3.9 1981, pre ČSFR platný od 1987, zákon č. 62/1987 Zb.).

Druh kontinuálneho vzdelávania: aktualizáčn é vzdelávanie

Forma kontinuálneho vzdelávania: kombinovaná (prezenčná a dištančná)

Ciele vzdelávacieho programu:

Hlavný cieľ:

Rozvíjať a zdokonaľovať profesijné kompetencie učiteľov a učiteľiek v oblasti rodovej výchovy a vzdelávania žiakov/čok na všetkých stupňoch výchovno-vzdelávacieho procesu a tým sa podieľať na odstránení defektov žiakov a žiačok vznikajúcich diskrimináciou na základe rodu.

Špecifické ciele:

- prehĺbiť znalosti v oblasti základnej terminológie rodovej nerovnosti a rodovo citlivej výchovy,
- rozšíriť poznatky o rodových stereotypoch a ich dôsledkoch, ktoré ovplyvňujú rodovo diferencované správanie žiakov a žiačok,
- získať poznatky o procese rodovej socializácie a jej vplyv na tvorbu rodovej nerovnosti

- identifikovať osobný vzťah k problematike a prostredníctvom sebareflexie zhodnotiť vlastné chápanie rodovej rovnosti v spoločnosti,
- rozšíriť poznatky o metódy a formy práce so žiakom a žiačkou s využitím rodovo citlivej výchovy,
- aplikovať rodovo citlivý jazyk vo svojej praxi,
- rozšíriť kompetencie plánovať vyučovací proces, tvoriť úlohy a aktivity pre žiakov a žiačky s využitím rodovo citlivého prístupu,
- prehĺbiť kompetencie v oblasti motivácie žiakov a žiačok k aktívnemu odstraňovaniu rodových stereotypov vo svojom okolí.

Obsah vzdelávacieho programu:

Tematické okruhy a témy	Forma		Časový rozsah (celkom)
Modul 1: Rodové stereotypy <ul style="list-style-type: none"> • Diskriminácia na základe pohlavia a rodu <ul style="list-style-type: none"> - formy diskriminácie na základe pohlavia a rodu - princípy a ciele rodovej rovnosti • Rodové stereotypy <ul style="list-style-type: none"> - analýza základných pojmov: rod, pohlavie, socializácia, rodové stereotypy - štruktúra rodových stereotypov - identifikácia potrieb žien v rodovo nerovnej spoločnosti - rodová rovnosť založená na rešpektovaní individuality - <i>prezentácia filmu s brainstormingom o dôležitosti boja za občianske a ľudské práva žien</i> • Dôsledky rodových stereotypov <ul style="list-style-type: none"> - príčiny a dôsledky rodových stereotypov - praktické odporúčania na zmenu rodových stereotypov - <i>prípadová štúdia - špecifikácia dôsledkov rodových stereotypov v rôznych životných situáciách žien i mužov</i> 	prezenčne		11
	teória	prax	
	2		
	3		
		2	
	2	2	
Modul 2: Rodová socializácia <ul style="list-style-type: none"> • Rodová socializácia – úvod do témy <ul style="list-style-type: none"> - charakteristika základných pojmov a definícií (rodová rola, rodová socializácia jedinca v rôznych životných fázach) - definovanie pojmov rodová identita, rodovo špecifické očakávania - problematika rodovej socializácie v školstve a základné východiská rodovo - citlivej výchovy - <i>štúdium a analýza diela Typické dievča od Marianne Grabrucker - o vplyve socializácie a výchovy (na všetkých úrovniach spoločenského života) na formovanie názorov a postojov jedinca s dôrazom na ukotvenie rodových stereotypov</i> 	prezenčne		11
	teória	prax	
	2		
		2	

<ul style="list-style-type: none"> • Otcovstvo a materstvo <ul style="list-style-type: none"> - rola matky a otca v súčasnej spoločnosti - tradicionalistický vs. egalitárny model rodičovstva - <i>diskusia o diskriminácii na základe rodu, o dôsledkoch rodových stereotypov na doménu materstva a úlohu otcovstva, analýza dokumentu</i> • Mýtus krásy <ul style="list-style-type: none"> - <i>prípádová štúdia - vytvoriť si pozitívny obraz o sebe, zvýšiť sebavedomie, získať nadhľad nad ideálnym obrazom ľudského tela prezentovaným médiami, poukázať na následky nereálneho obrazu o ideálnom tele vo vzťahu k zdravotným následkom</i> • Vplyv médií na rodovú socializáciu <ul style="list-style-type: none"> - úloha médií na formovanie rodovej identity jedinca - vplyv médií pri rodovom, etnickom a multikultúrnom scitlivovaní širokej verejnosti - nebezpečenstvá rodovo necitlivého jazyka, sexistických a rodovo necitlivých reklám, spravodajstva, relácií - <i>prípádová štúdia - analýza dennej tlače diskusia a skupinová prezentácia</i> 	2	1	
<p>Modul 3: Diskriminácia na základe rodu v školstve</p> <ul style="list-style-type: none"> • Diskriminácia v školstve <ul style="list-style-type: none"> - identifikácia rodovej nerovnosti v školstve a jej dôsledkov na formovanie preferencií a postojov žiakov a žiačok • Rodovo citlivý prístup <ul style="list-style-type: none"> - partnerská komunikácia - rodovo citlivý jazyk a jeho vplyv na formovanie postojov žiakov a žiačok • Rodová analýza učebníc <ul style="list-style-type: none"> - <i>prípádová štúdia , pozorovanie a komparácia - analýza vybraných učebných textov z pohľadu používania a uplatňovania rodovo citlivého jazyka, skupinová prezentácia, brainstorming</i> • Rodovo citlivé aktivity <ul style="list-style-type: none"> - <i>prípádová štúdia, zážitkové učenie, dramatizácia - praktické ukážky rodovo citlivých aktivít, námety na využitie v edukačnom procese, skupinová prezentácia a dramatizácia</i> 	prezenčne		8
	teória	prax	
	2		
	2		
		2	
<p>Dištančná úloha: Vytvoriť 3 úlohy alebo hry s využitím rodovo citlivej výchovy, alebo rodovo citlivého jazyka.</p> <p> Vypracovať rodový glosár obsahujúci minimálne 20 základných pojmov z oblasti rodovej rovnosti.</p> <p>Výstup: Vytvorené a v praxi odskúšané tri vlastné hry alebo úlohy s využitím rodovo citlivej výchovy.</p>	dištančne		10

Formát A 4, rozsah cca 3 - 6 normostrán.		
Spolu	prezenčne dištančne	30 10

Metódy, spôsoby realizácie vzdelávania:

- 1. modul:** skupinové vzdelávanie, brainstorming, rolové hry, simulácia,
- 2. modul:** prípadová štúdia, diskusia, autodiagnostické hodnotenie, prednáška, objasňovanie, práca s videoprojekciou,
- 3. modul:** zážitkové učenie, diskusia, brainstorming, cvičenie, prípadová štúdia, dramatizácia, pozorovanie a komparácia.

Profil absolventa: Absolvent či absolventka modulu pozná základnú terminológiu z oblasti rodovej rovnosti (rod, pohlavie, rodová rovnosť). Chápe bazálne príčiny a podstatu rodových stereotypov, pozná ich štruktúru, vie identifikovať dôsledky rodových stereotypov a ich vplyv na tvorbu rodových nerovností. Pozná dôsledky rodovej socializácie, problematiku mýtu krásy a rodovej socializácie, ktorá vyvoláva psychické defekty u žien a mladých dievčat (bulímia, anorexia a pod.). Chápe problematiku materstva ako sociálneho, nie biologického konštruktú spoločnosti. Pozná vybrané špecifiká rodovo-citlivej výchovy. Rozumie vplyvu médií na socializáciu a rodovú identitu človeka v spoločnosti. Vie argumentovať na elementárnej úrovni v prospech presadzovania rodovej rovnosti a definovať formy diskriminácie na základe rodu a pohlavia. Zároveň je schopný/á aplikovať rodovo citlivú výchovu do edukačného procesu, používať také metódy a formy vzdelávania, prostredníctvom ktorých bude schopný/á eliminovať rodové stereotypy a dôsledky rodovej socializácie žiakov a žiačok. Má zručnosti tvoriť vlastné didaktické hry a úlohy na podporu rodovo citlivejšej klímy v triede a tým v celej spoločnosti.

Rozsah vzdelávacieho programu:

Spolu 40 hodín, z toho 30 hodín prezenčnou a 10 hodín dištančnou formou.

Trvanie vzdelávacieho programu:

najviac 10 mesiacov

Bližšie určená kategória, podkategória pedagogických zamestnancov, kariérový stupeň, kariérová pozícia:**Kategória:**

- učiteľ
- vychovávateľ
- majster odbornej prípravy

Podkategória:

- učiteľ pre primárne vzdelávanie,
- učiteľ pre nižšie stredné vzdelávanie,
- učiteľ pre nižšie stredné odborné vzdelávanie, stredné odborné vzdelávanie, úplné stredné všeobecné vzdelávanie, úplné stredné odborné vzdelávanie a vyššie odborné vzdelávanie,
- učiteľ základnej umeleckej školy,
- učiteľ jazykovej školy,
- učiteľ pre kontinuálne vzdelávanie.

Kariérový stupeň:

- samostatný pedagogický zamestnanec,
- pedagogický zamestnanec s prvou atestáciou,
- pedagogický zamestnanec s druhou atestáciou.

Kariérová pozícia: -

Vyučovaci predmet: -

Podmienky pre zaradenie uchádzačov:

Na kontinuálne vzdelávanie bude zaradený pedagogický zamestnanec v uvedených kategóriách, podkategóriách a kariérovom stupni, ktorý spĺňa kvalifikačné predpoklady v súlade s vyhláškou MŠ SR č. 437/2009 Z. z. v znení neskorších predpisov a ktorý má absolvovaných **aspoň šesť mesiacov** pedagogickej činnosti (§ 35 ods. 9 zákona č. 317/2009 Z. z. v znení neskorších predpisov).

Spôsob prihlasovania:

Na kontinuálne vzdelávanie sa účastník/čka prihlasuje písomnou prihláškou. V prihláške riaditeľ/ka školy alebo školského zariadenia svojim podpisom potvrdzuje zaradenie pedagogického zamestnanca/kyne do kategórie, podkategórie a kariérového stupňa, riaditeľovi/ke školy potvrdzuje prihlášku zriaďovateľ.

Ak riaditeľ/ka školy alebo školského zariadenia nepotvrdí zaradenie pedagogického zamestnanca/kyne do kategórie, podkategórie a kariérového stupňa, posúdi poskytovateľ oprávnenie na zaradenie pedagogického zamestnanca/kyne na základe príslušných dokumentov, ktoré pedagogický zamestnanec/kyňa predloží poskytovateľovi.

Spôsob ukončovania:

Vzdelávanie sa ukončuje záverečnou prezentáciou pred účastníkmi/čkami a lektorom/kou vzdelávania.

Požiadavky na ukončenie vzdelávacieho programu

1. Najmenej 80 % účasť na prezenčnej forme vzdelávania.
2. Vypracovanie úloh dištančnej časti vzdelávania.
3. Záverečná prezentácia. Obsah prezentácie - Metodický postup vyučovacej hodiny s vytvorenou a odskúšanou vlastnou hrou, aktivitou, resp. metódou práce so zapracovaním rodovo citlivého prístupu a jazyka. Formát PPT, rozsah 8 – 10 snímok.

Personálne zabezpečenie vzdelávacieho programu:

Garanti:

Ing. Ingrid Kosová, PhD., autorka programu Rodovo citlivá výchova, štatutárna zástupkyňa neziskovej organizácie a zriaďovateľka niekoľkých školských zariadení na Slovensku s pedagogickou praxou, členka výboru Rady vlády pre rodovú rovnosť, QUO VADIS, o.z., I. Krasku 7, 960 01 Zvolen.

Lektori: učitelia pre kontinuálne vzdelávanie, externí lektori z praxe, ktorí majú praktické skúsenosti s presadzovaním rodovej rovnosti v spoločnosti a aplikovaním princípov rodovo citlivej výchovy v školstve SR.

Lektori musia spĺňať podmienky Čl. 2 bodu 12 Smernice 18/2009-R.

Finančné, materiálne zabezpečenie:

Náklady spojené so vzdelávaním budú financované z národného projektu Profesionálny a kariérový rast pedagogických zamestnancov a prostriedkov rozpočtu MPC. V prípade viacdňových vzdelávacích podujatí bude ubytovanie a stravovanie hradené iba z prostriedkov národného projektu Profesionálny a kariérový rast pedagogických zamestnancov.

Cestovné náklady účastníka vzdelávania hradí vysielajúca organizácia, resp. účastník sám.

Učebné zdroje: študijné texty, texty pre tvorbu úloh.

Technické a informačné zabezpečenie:

Prezentačné vybavenie: notebook, dataprojektor, tabuľa, flipchartový papier, fixky

Návrh počtu kreditov:

Spolu **10 kreditov**, z toho 8 kreditov za rozsah vzdelávania a 2 kredity za spôsob ukončenia vzdelávania.